

O Güzel İnsanlar ve O Güzel Günler Üstüne (-VI-)

İçeriği Yazan: [Vedat KOÇAL](#) [1] Zaman: Cum, 18/05/2012 - 08:40

Referans İçerik: [O Güzel İnsanlar ve O Güzel Günler Üstüne V: "6 Mayıs'ın 40. Yılında '68'in Anısı ve Mirası Üstüne Eleştirel Bir Deneme"](#) [2]

Referans İçerik: [O Güzel İnsanlar ve O Güzel Günler Üstüne IV: Terzi "fikrinin" Öğrettiği](#) [3]

Referans İçerik: [O Güzel İnsanlar Ve O Güzel Günler Üstüne III: "Uğurlama", Rauf Denktaş'a "Armağan"](#) [4]

Referans İçerik: [O Güzel İnsanlar ve O Güzel Günler Üstüne II: "Biz '80'liler", Yitik Bir Kuşağın Öyküsü; Erkin Yurdakul'a Armağan](#) [5]

Referans İçerik: ["o güzel insanlar ve o güzel günler" üstüne..](#) [6]

"dost, acı söyler"

- Anadolu deyişi

En başta söylenmesi gereken bir şey var -ki yazının paradigmasıdır, yani temel bakış açısidir: Bu yazının konusu, İbrahim Kaypakkaya'nın, çok kısa bir süreyle sınırlandırılmış kişisel varlığı/yaşam öyküsü değil, teorik ve pratik alanda ileri sürdüğü tezleri ile Türkiye Sosyalizmi'ne, ölümünden onlarca yıl sonra bile süregelen etkileridir.

İbrahim Kaypakkaya da, '68 dalgasının ve onun '71-'73 geri çekilişinin diğer öncülerinin olduğu gibi, bir kuramcı veya eylemci olarak değerlendirilmek için yeterli birikimi/deneyimi kazanabilecek kadar yaşayabilmiş değildir; bundan tam otuzdokuz yıl önce, 18 Mayıs 1973 günü, zalimliği ile ünlü Diyarbakir zindanında, işkenceyle öldürüldüğünde, henüz 25 yaşında bulunuyordu. Yine de, İbrahim'in kişiselliği üzerine söylenebilecekler vardır kuşkusuz: Okuduklarımız ve dinlediklerimiz, İbrahim'in, kuşağının diğer sivrilmiş adlarının olduğu gibi, mücadeleci, yiğit bir örgüt adamı ve feda eylemcisi, ateşli bir genç Devrimci olduğunu göstermektedir.

'71-'73 yenilgisinin, içinde barındırdığı "trajik son" öykülerinin duygusal baskısı yüzünden, sağlıklı, bilimsel, eleştirel bir bakışla değerlendirilemediği, Türkiye solunun tartışmasız tarihsel gerçekliğidir. İbrahim Kaypakkaya da, bu trajik öykülerin kahramanlarından biri olduğuna göre, aynı değerlendirme yoksunluğunun öznelerinden biri olmaktadır. Oysa, '68 dalgasının geri çekilişine milat sayılan 1970'den bu yana geçen kırk yıl, tarihsel olayların ve olguların, duygusal gölgelerin, sislerin ardından çıkarılıp, oldukları gibi görülebilmesi için yeterlidir; veya yeterli olmalıdır.¹

Diğer yandan, İbrahim, düşüncesi ve eylemi ile, ölümünden sonra, yani kendisinden bağımsız, ama kendi adına çok fazla yorumlanmış, sözcük anlamı ile "zenginleştirilmiş" bir alanı tanımlamaktadır. Öyle ki, bugün, İbrahim, Mahir Çayan'ın da olduğu gibi, fizik varlığının yokluğunda ve onlarca yıl boyunca, kendisi adına biriktirilmiş bir sol anlayışın ve kitlenin "ruhsal" önderi konumundadır.

İbrahim'i, döneminin diğer öncü isimlerinden ayırt eden ve özgünleştiren temel özelliği, kuşkusuz,

Sosyal Medya: [Facebook](#) | [Twitter](#)

Türkiye Sosyalizmi'nin en yaşamsal sorununa el atmış olması, Osmanlı'nın son yıllarından bu yana süregelen, Türkiye sol entelijansiyasının sınıfsal doğası gereği seçkinci tutumuyla İttihatçılığa, oradan da Kemalizm'e, doğrusu egemen burjuva bürokratik ideolojiye eklemelenmesi sorunsalını saptayabilmiş olmasıdır. İbrahim'in bu özelliği, yaşamının nicel sınırlılığı ile değerlendirildiği zaman, daha da anlam ve önem kazanmaktadır. İbrahim, bu tarihsel sürecin kendi dönemine uzantısı olarak milliyetçi-sağ sapmacı mdd tezlerinden, teorik ve pratik bütünlüklü bir kopuşa dek vardığı eleştirel Kemalizm önerileri ile, gerek kendi dönemi içinde, gerekse sonraya uzantıları ile Sosyalist tarihimizde ayrıksı bir konuma sahiptir.

Burada, ve ilgili diğer yazılarımızda, istisnasız olarak "'71-'73 çıkışları" diyerek iki ayrı tarihleme kullanımımızın temel nedeni budur. Denizlerin ve Mahirlerin, temelde Kemalizm'e eklemelenme düzleminde benzeşen/birleşen THKO - THKP/C deneyimleri '71, İbrahim'in TİKKO'su ise tek başına, '73 çıkışlarını ve nihayet yenilgilerini ifade etmektedir. Yani, İbrahim'i, Çapa Öğretmen Okulu'ndaki öğrenci liderliği deneyiminde '68 geneli içinde anabiliyorsak da, çoğunun yapageldiği kesin bir yanlışlıkla, bir örgüt lideri/teorisyei olarak '70-'71 çıkışı içinde bir figür olarak değerlendiremiyoruz; O'nu özgün yerinde, '73 çıkışı kapsamında, onun önündeki yeriyle ele almak zorundayız.

İbrahim'in Kemalizm tezlerinin/eleştirisinin en önemli yönü, bürokratik önderliği bağlamında değilse de, sınıfsal açıdan Bağımsızlık Savaşı ile Cumhuriyet'i birbirinden ayıran önermeyi ilk kez dillendirmiş olmasıdır. Aşağıdaki satırlar, İbrahim'in, "Bütün Yazıları"ndan ve çoğunlukla Şnurov'dan² aktarımla kaleme aldığı bölümden derlenmiştir:

Kemalist devrim, Türk ticaret burjuvazisinin, toprak ağalarının, tefecilerin, az miktardaki sanayi burjuvazisinin, bunların üst kesiminin bir devrimidir. Yani devrimin önderleri, Türk komprador büyük burjuvazisi ve toprak ağaları sınıfıdır. Devrimde, milli karakterdeki orta burjuvazi önder güç olarak değil, yedek güç olarak yer almıştır.

Devrimin önderleri, daha anti-emperyalist savaş yıllarında iken İtilaf emperyalizmi ile el altından işbirliğine girişmişlerdir; emperyalistler Kemalistlere karşı hayırhah bir tutum takınmış, bir Kemalist iktidara rıza göstermeye başlamıştır.

Kemalistler, emperyalistlerle barış imzaladıktan sonra bu işbirliği daha da koyulaşarak devam etmiştir.

Kemalist hareket, özünde «işçilere ve köylülere, bir toprak devrimi imkânına karşı» gelişmiştir.

Kemalist hareketin sonucunda, Türkiye'nin sömürge, yarı-sömürge, yarı-feodal yapısı; yarı-sömürge ve yarı-feodal yapı ile yer değiştirmiştir; yani yarı-sömürge ve yarı-feodal iktisadi yapı devam etmiştir.

Sosyal alanda, eski milli azınlıklara mensup komprador büyük burjuvazinin ve eski bürokrasinin, ulemanın hakim mevkiini, milli karakterdeki orta burjuvazi içinden palazlanan ve emperyalizmle işbirliğine girişen yeni Türk burjuvazisi, eski Türk komprador büyük burjuvazisinin bir kesimi ve yeni bürokrasi almıştır. Eski toprak ağalarının, büyük toprak sahiplerinin, tefecilerin, vurguncu tüccarların bir kısmının hakimiyeti devam etmiş, bir kısmının yerini yenileri almıştır. Kemalistler, bir bütün olarak, milli karakterdeki orta sınıfın çıkarlarını temsil etmemekte, yukardaki sınıf ve zümrelerin menfaatlerini temsil etmektedir.

Politik alanda, hanedanlık çıkarları ile birleştirilmiş olan meşrutiyet idaresinin yerini, yeni hakim sınıfların çıkarlarına en iyi cevap veren idare, burjuva cumhuriyeti almıştır. Bu idare, sözde bağımsız, gerçekte siyasi bakımdan emperyalizme yarı-bağımlı bir idaredir.

Kemalist diktatörlük, sözde demokratik, gerçekte askeri faşist bir diktatörlüktür.

Kemalist Türkiye bile, gittikçe daha çok bir yarı-sömürge ve gerici emperyalist dünyanın bir parçası haline gelerek nihayet kendini İngiliz-Fransız emperyalizminin kucağına atmak zorunda kalmıştır.

Kurtuluş Savaşı'nı takip eden yıllarda, devrimin baş düşmanı Kemalist iktidardır. O dönemde komünist hareketin görevi, hakim mevkiini kaybeden eski komprador burjuvaziye ve toprak ağaları

kliğine karşı, Kemalistlerle ittifak değil (böyle bir ittifak zaten hiç bir zaman gerçekleşmemiştir), komprador burjuvazinin ve toprak ağalarının bir başka kliğini temsil eden Kemalist iktidarı devirmek, yerine işçi sınıfı önderliğinde ve işçi-köylü temel ittifakına dayanan demokratik halk diktatörlüğünü kurmaktır.

Türkiye'de Kurtuluş Savaşı'nın sonundan itibaren komprador büyük burjuvazi ve toprak ağaları iktidara hakimdir. Fakat komprador büyük burjuvazi ve toprak ağaları iki büyük siyasi kliğe ayrılmıştır. İktidara ve devlet mekanizmasına hakim olan klik, önce İngiliz-Fransız emperyalizminin, 1935'lerden itibaren de Alman emperyalizminin işbirlikçiliğini yapmıştır. İkinci Dünya Savaşı öncesine kadar, genel olarak orta burjuvazi de bu kliğin safında yer almıştır.

Görüldüğü gibi İbrahim ve O'nu izleyenler, Kemalist reformizasyonun rejimi olarak Cumhuriyet'in, en azından insan kaynağı bakımından köylülük temelinde yükseldiğini gördükleri Bağımsızlık Savaşı'nın sonu itibarıyla, ve sınıfsal planda büyük bürokrasi ile küçük eşraf burjuvazisinin sürekli bir güç birliği olarak kurulduğunu saptayabilmişler, bu nedenle de, Kemalizm'in, feodalizm ve kapitalizm tarafından sömürülen emekçi/köylü halkın değil, tersine egemen sınıfların ideolojisi olduğunu kabul etmişler, böylece Marx'ın "topluma egemen düşünceler, egemen sınıfların düşünceleridir" saptaması ile örtüşen bir yere varabilmişlerdir.

Bu bakışla İbrahim, kaynağını Tanzimat'ın Tercüme odalarından gelen Osmanlı aydın seçkinciliği kökeninden alıp, Mustafa Suphilerle, Şefik Hüsnüler'le devam eden Sosyalist entelektüalizm geleneğinin genel kabulünün tersine, merkezi otoriteyi, Kemalizm'i bir bütün olarak solun dışına koymuş, Kemalist aydınlanma programını/reformunu içermeyen, tersine onu dışlayan bir Sosyalizm kuramı ve uygulaması geliştirme çabası içine girmiştir. Böylece, İbrahim önderliğindeki TKP/ML-TİKKO tezleri, Kemalizm konusunda, İbrahim'in yazılarıyla ortaya koyduğu eleştirel tutumu ile, kendinden önceki '70-'71 çıkışlarına oranla gerçeğe daha yaklaştığını göstermektedir; ne var ki, bu yaklaşma, yine Marx'ın "gerçek her zaman görüldüğü gibi olsaydı bilime gerek kalmazdı" deyişine göndermeyle, bilimsel gözle değerlendirildiğinde ancak görüntüde kalmaktadır; İbrahim'in tezleri, ilk bakıştaki görünüşünün tersine, en az diğerleri kadar somut gerçeklikten uzaklaşma, kopmadır.

İbrahim'in, çağdaşları Denizlerin ve Mahirlerin mdd'ci-milliyetçi tezlerinden görüntüde ayrıldığı yer olarak Kemalizm eleştirisi ve karşı önerileri, aynı zamanda ve gerçekte, onlarla benzeştiği, sonuçta birleştiği yer olmaktadır. Böylelikle İbrahim, dünyanın yuvarlaklığına bağlı, sürekli aynı yöne gidenin başladığı yere dönmesi örneği, Denizlerin ve Mahirler'in tersi yönde uzaklaşırken, giderek onlara yaklaştığını, Onlar'la aynı biçimde ve ölçüde gerçeklikten uzaklaşmıştır.

'71 çıkışının ilk ayağı olarak THKO'yu simgeleyen Deniz'in ve arkadaşlarının, arkalarında bıraktıkları ve teorik sayılamayacak sınırlı sayıda yazılarında, söyleşilerinde ve son olarak ünlü savunmalarında sık sık göndermelerle vurguladıkları "Mustafa Kemal - ikinci Kurtuluş Savaşı" söylemleriyle, Kemalizm'i tartışmasız netlikle sahiplendiklerini biliyoruz.³ '71 çıkışının diğer ayağı THKP/C de, gerek Mahir'in yazılarında, gerekse mahkeme savunmalarında, Kemalizm'i, THKO gibi Bağımsızlık Savaşı ile bir bütün olarak ele alıp, salt anti-emperyalizm duygusallığı üzerinden olumlar. Bu konudaki görüşleri, hareketin simgeleyici Önderi olarak Mahir Çayan'ın dilinden, oldukça açıktır:

Kemalizm, emperyalizmin işgali altındaki bir ülkenin devrimci-milliyetçilerinin bir milli kurtuluş bayrağıdır. Kemalizm'in özü, emperyalizme karşı tavır alıştır. Kemalizmi bir burjuva ideolojisi, veya bütün küçük-burjuvazinin veyahut asker-sivil bütün aydın zümrenin ideolojisi saymak kesin olarak yanlıştır. Kemalizm, küçük-burjuvazinin en sol, en radikal kesiminin milliyetçilik tabanında anti-emperyalist bir tavır alışıdır. Bu yüzden, Kemalizm soldur; milli kurtuluşçuluktur. Kemalizm, devrimci-milliyetçilerin, emperyalizme karşı aldıkları radikal politik tutumdur. Milli Kurtuluşçu bir tutum yansıması açısından bizler sapına kadar Atatürkçüyüz." (Toplu yazılar, Kesintisiz Devrim II-II, s: 302)

Gelelim ikinci alternatif: Bu alternatif, 20'nci Yüzyılın ikinci yarısı da dahil olmak üzere, her tarihî dönemde, ulusun tam bağımsız olarak yaşayabileceğine inananların, emperyalist boyunduruk altında yaşamaktansa ölmeyi yeğ tutanların alternatifidir. Bu ikinci yol, hayatı da dâhil olmak üzere her şeyini ortaya koyarak Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "Ya İstiklal Ya Ölüm" parolasını kendisine şiar edip, "Tam Bağımsız Türkiye" için bitmemiş olan Anadolu ihtilali için savaşanların yoludur. Bugün, Gazi Mustafa Kemal'in yükselttiği "İstiklali Tam Türkiye" bayrağı bu yolu olarak seçmiş olan Sosyalist ve gerçek Kemalist Millî Kurtuluşçuların ellerinde dalgalanmaktadır. ..Seçtiğimiz yol, Gazi Mustafa

Kemal'in açtığı yoldur. O'nun başlattığı Anadolu ihtilalinin yoludur. Parolamız, "Ya İstiklal Ya ölüm!", hedefimiz, "İstiklali tam Türkiye"dir (THKP/C Savunması'ndan).

Mahirler'in Kemalizm'i net sahiplenişine gösterge cümleler, yukarıda anılan metinlerden çoğaltılabilir; aynı yöndeki başka örnekleri yazının uzamaması için buraya almıyor; dileyenler için yazılı kaynağını, dipnotlara eklemekle yetiniyoruz.

Velhasıl, THKP/C, Marksist/Sosyalist bir programla çıktığını duyurduğu yolda, kapitalizm karşıtı sınıf mücadelesinin yerine anti-emperyalizmi, ve onun öznesi olarak da işçi sınıfının yerine sınıflar ittifakı üstünde yükselecek bir "ulusal birlik cephesi" ni ikame etmiş, yöntem olarak da, TİP eleştirisinde okunduğu gibi kitlesel parti çizgisini yerine, dar kadrolu askeri örgütlenmeyi ve yani, silahlı mücadeleyi koymuştur. Bu tavır, Mahirlerin en belirgin özellikleri olarak, kitleyi küçümseyen "seçkinci" kişiliklerinin açık göstergesidir

Çayan'ın, merkezi otoritenin halkın üzerindeki psikolojik baskı gücünü sarsabilecek bir öncü savaş pratiğinin, egemenlerin psikolojik duvarını aşarak halkı devrimci safa çekeceği beklentisi üzerinde inşa ettiği, ve *"suni denge - Politikleşmiş askeri savaş stratejisi"* diye başlıklandığı önerilerinin, birer yanılgı olduğunun kanıtı ve ne yazık, bedeli, bizzat Mahir'in kendisini de içermek üzere, nitelikli kadroların yitimiyle, Kızıldere toplu kıyımı olmuştur.

Bu konuda, sadece Mahirlerin değil, Denizler'in ve İbrahimler'in de görmediği, özellikle dönemleri içinde, köylülüğün ağır bastığı demografik yapısı ile ortalama Türkiye halkının orduya bakışındaki duygusal aidiyet, sahiplenme güdüsü idi. Yani, orduyu, devletin zor gücü olduğu kadar, belki ondan da çok, "Mehmetçik" olarak tanımlayan, geleneksel milliyetçi, yer yer dinsel duygusallıktır gerçekte yaşanan. Nihayet, Gemerek'te ele geçirildiği gece Deniz'in peşine düşenlerin yöre köylüleri, gizlendiği köyde Hüseyin'i öz Dayısı, Kızıldere'de Mahirleri ihbar edeninse köy muhtarı olduğunu, ve Nurhak Dağlarındaki kanlı operasyonu yöneten Albay Yılmaz Erkekoğlu'nun "operasyonun başarısında askerlerden çok, kurtarmaya çalıştıklarını söyledikleri köylülerin katkısı olmuştur" dediğini, döneme ilişkin yazımlardan okuyoruz.

Kısacası, Mahirler de Denizler gibi, Türkiye'nin, endüstrileşmemiş, geri tarım ülkesi özgünlüğünü gerekçe göstererek Sosyalist Devrim'in öncülüğü için yeterlilik yüklemelikleri işçi sınıfının yerine, kaynağını Bağımsızlık Savaşı'nda buldukları ve "ulusal sınıflar birliği" dedikleri, sınıfsal çelişkiyi görmezden gelen, en azından "kurtuluşa kadar erteleyen" bir ulusal kategoriye, Sosyalizm'e giden yolda geçilmesi zorunlu bir "aşama" olarak koymuşlardır.

Sosyalizm'in ilk elde kurulmasına olanak tanımayan bu aşamacı anlayışın odağında, kuşkusuz "Milli Demokratik Devrim'in Türkiye ayağı olarak Kemalizm durmaktadır. Böylece, Türkiye Devrimi'nin "milli demokratik devrim" aşaması olarak Kemalizm'i, yaşanması/tamamlanması mutlak gerekli bir ön koşul olarak Sosyalizm'e eklemiş oluyordı. Ne ki, Milli demokratik devrim'in sınıflarını işçi sınıfının öncülüğüne değil, tersine işçi sınıfını onların gerisine koyuyorlardı. Örneğin Mahir'e göre, *"Proletaryanın ideolojisi olan Sosyalizm'in henüz teorik ve pratik temellerinin mevcut olmadığı 18'inci Yüzyıl için geçerli olan bu durum, 20'nci Yüzyılda da geçerlidir. Bu gerçek, 20'nci Yüzyılda yani Sosyalist ve Milli demokratik devrimler çağında emperyalist boyunduruk altında olan bizim gibi ülkelerde özellikle geçerlidir."* THKP/C'nin çekirdek kadrosundan Ulaş Bardakçı da, savunmasında bu tezi özetle dillendirir: *"..Milli Demokratik Devrim'in devleti, işçi sınıfının proleter diktatoryasını sağlayan devlet değil, içinde halkın bütün millici sınıf ve tabakalarının mevzilendiği bir devlettir."* ⁴

Bu anlayış, sadece Sosyalizm kuruculuğunun nesnel koşullarına/ölçülerine sahip olabilmesi için değil, işçi sınıfının varlık bulabilmesi için mutlak gerekliliğini öne sürdüğü endüstriyel -eski dille sinai-kalkınmanın koşulu olarak ulusal sermaye birikimini, bunun sağlanabilmesi için de Bağımsız Ulusal devletin kuruluşunu, Sosyalist Devrim'in önceliği, ön aşaması olarak belirlemiştir.

Böylece, başını Avcioğlu'nun çektiği Yön-Devrim yayın geleneğinin, ne olduğunu tam olarak ortaya koymadığı, ancak liberal karma ekonomiyi, müdahaleci devlet kapitalizmini ima ettiğini düşünmekte haklılık payı olan demogojik tanımlaması ile, "kapitalist olmayan yol" üzerinden sinai kalkınmayı, Sosyalizm'in önüne alan "milli demokratik devrim-mdd" tezleri, Denizlerle Mahirleri birleştiren zemin olmuştur. İbrahim'i ve İbrahimleri özgünleştiren de, işte bu birleşimden, genel kabulden kopuşlarıdır.

Denizler, bir anlamda “vurucu güç” olarak içinde yer aldıkları “mdd” tezleri doğrultusunda, burjuvazinin karşısına, işçi sınıfının yerine sivil entelektüalizmin “yön” verebileceğini kurdukları, doğrusu düşledikleri askeri bürokrasiyi, Mahirler, yarı askeri bir politik örgütünü koyarken, İbrahim ise köylülüğü koymuştur.

İbrahim’in, tezlerinde, Sosyalist Devrim yönteminde köylülüğe biçtiği rol, kaynağını kapitalist çelişkiden değil, Anadolu coğrafyasının ve tarihinin feodal üretim biçimlerinden/ilişkilerinden alan geleneksel köylü isyan kültürünün, Sosyalizm yolunda yerini alışıdır.

“15-16 Haziran direnişi, ülkemizde Devrim’in objektif şartlarının ne kadar olgunlaştığının somut bir delili oldu” (Seçme yazılar, s: 334) diyerek diğerlerinin, yani Denizlerin ve Mahirler’in tersine 15-16 Haziran’ın gösterdiği, işçi sınıfının başlıbaşına bir politik güç olarak sahneye çıktığı gerçeğinin farkına varmış olsa da, İbrahim, işçi sınıfından umutsuzdur; o kadar ki kentlerdeki bilinçli işçileri ve Sosyalist militanları kırsala, köylü ayaklanmasına katılmaya çağırır:

Şehirlerdeki ileri işçiler ve önder kadrolar, -işe yaramayan, kararsız, kendisi öndere muhtaç, ayak bağı olan geri ve deneyimsiz unsurlar değil- bunların çoğunluğu köylük bölgelere, köylülerin silahlı mücadelesini örgütlemeye gönderilmelidir. Hareketin her türlü olanakları, bu yolda seferber edilmelidir. (Seçme yazılar, s:379)

Genç bir Siyasal öğrencisi iken, “Zülfikar gerillanın elinde” başlıklı “Sosyalist örgüt” bildirileri ile karşılaştığımda yaşadığım şaşkınlığın anısı, yukarıdaki teze, bir örnek-kanıt olarak buraya eklenmeye değerdir.

Selçuki, Osmanlı ve Cumhuriyet tarihi boyunca süregelen isyancı geleneğin odağında, sosyal yapının klan-aşiret tutuculuğu üzerinde yükselmesinden kaynaklanan, merkezi otoriteye göre farklı olan dinsel ve etnik kimliklerin yattığı tarihsel gerçekliktir. Yani, bu “otorite dışı özellik”, hiç tartışmasız, çoğunlukla yüksek dağlık coğrafyanın etkisi ile, 20. yüzyılda bile varlığını koruyan ilkel tarım ekonomisinin, yani feodalizmin kalıntısı olmaktadır. Kısaca, bu özellikler, politik bir muhalefetin öğeleri değil, bütünüyle ilkel toplumsal yapının sonuçlarıdır. Koçgiri, Seyit Rıza, Alişer gibi klan ayaklanmaları, gerek önderlikleri, gerek istemleri ile, bu geleneğin tartışmasız örneklerindendir. Kemalist önderliğin astığı aşiret ve dinsel cemaat önderi Seyit Rıza, “sözde sol” örgütçüler nezdinde halen önemsenen bir simge durumundadır. İbrahim’in ve bugüne dek izleyenlerinin örgütlenme ve eylem alanı olarak, Erzincan-Dersim bölgesini esas almaları, bu açıdan anlamlı ve fikir vericidir. Nihayet, İbrahim, bu yörede 12 Mart faşizminin eline tutsak düşmüş, iki arkadaşı ise canlarını yitirmiştir. İbrahim’in bu alanı seçişindeki temel etken, sadece Munzur Dağları’nın coğrafi olanakları değil, en başta, bölge ile olan kişisel köken bağları ve o kökendeki, merkezi otoriteye karşı duruş geleneğidir. Bu noktada, İbrahim, yazılarında ve örgütlenme çalışmalarında açıkça görüldüğü gibi, yörenin bu tarihsel özelliğini, Sosyalist devrimci bir ayaklanmanın çıkış kaynağı olarak değerlendirmiştir.

Böylece İbrahim, örgütlenmesinin alt yapısına, köylülüğün feodal-geleneksel toplumsal ideolojisinin bel kemiği olan benzeşmeyi koymuş olmaktadır: dinsel ve etnik kimlik merkezli bir benzeşmedir bu. Aslında, bu arayışın altında, -en azından artık- görülmesi, anlaşılması gereken bir başka ve “asıl” neden vardır; o da, İbrahimler’in, Kemalizm’i dışlamalarında, etnik ve dinsel kimliklerinin/ kökenlerinin duygusal etkisinin rol oynadığıdır. İbrahim ve bugüne dek izleyenleri, özellikle Tunceli-Erzincan-Elazığ yöresinin Alevi-Kürt yerleşmelerinden kökenlenmişlerdir. Oysa, yukarıda Kemalizm -ulusal sorun hakkındaki düşüncelerine değinilen THKO ve THKP/C kadrolarının yöresel kökenlerine, kısa bir bakış, benzeşmeyi değil, çeşitliliği gösterir; Deniz Doğu, Yusuf İç Anadolu, Hüseyin Güneydoğu, Cihan Karadeniz, Mustafa Yalçiner Egelidir. Bu, çeşitlilik bile, hiç ayrıntıya girilmeye gerek bırakmaksızın ‘68-’70 önderliğinin, etnisitenin kesinlikle aşıldığı bir adres olduğunu gösterir. Yukarıda belirttiğim özgünlüğü ile ‘73 çıkışı’nın ve onun ifadesi olarak İbrahim’in ‘70-’71 çıkışlarından ayrıldığı önemli bir yer de burasıdır: ulusal sorun üstünde beliren milliyetçi-gerici eğilim. Örneğin Mahir, “ulusal sorun” konusunda net bir biçimde Marksist-Leninist çözümü dillendirmektedir:

Biz, ulusların kendi kaderini tayin hakkının ışığı altında diyoruz ki: “Her şart altında, her zaman meseleyi misak-ı milli sınırları içinde ele almak gerekir” veya “Kürt emekçi halkının çıkarlarıyla bağdaşan tek çözüm yolu ayrılma hakkının kullanılmasıdır” diyen görüşler yanlıştır. Bu görüşlerin sahipleri, her iki tarafın burjuva ve küçük burjuva milliyetçi unsurlarıdır. Oysa devrimci proletarya,

meseleyi diyalektik bir tarzda ele alır. Yani, ulusların kendi kaderini tayin etme hakkını öngördüğü ayrılma, özerklik, federasyon vs. çözüm yollarının hangi şartlar altında ve ne zaman geçerli olabileceğini ortaya koyar. (Bütün Yazılar, syf. 208-209)

İbrahim tezleri ise, teorisi ve pratiği ile, din/mezhep, etnisite, aşiret gibi feodal kültür öğelerinin, Marksist kuramın temel yapı taşları olan Diyalektik Materyalizm'e ve emekçi enternasyonalizmine karışık tarihsel bir aşure yarattığı yerdir. Bu yer ise, Engels'in, "Doğanın Diyalektiği" nde, ilkel-komünal eşitçiliğin üstünde gösterdiği, "geride kalanın olumlanmaması" temel ve bilimsel ilkesine açıkça aykırıdır. Çünkü, Tunceli'nin yüksek dağları, akan zamanı, ancak o yöre için durdurabilmiştir; dışarıda ise, dünya dönmeye devam etmiş, zaman akmıştır.

İbrahim'in ve izleyenlerinin, kuşaklarının genel Sosyalist duruşuna aykırı olarak, emperyalizme karşı Ulusal Demokratik Devrim aşamacılığını, adıyla Kemalizm'i, bir tarihsel kazanım olarak değil, karşı cephe olarak değerlendirişlerinin esas nedeninin, ileri sürdükleri gibi Marksizm değil, kişisel kökenlerinin yöresel/kültürel geleneklerinin modernizm ile olan çelişkileri ve bu çelişkilerden doğan duygusal tepkimeler olduğu gerçeği, böylece açığa çıkmaktadır.

Bu yazının ana fikri, teması tam da burada ortaya çıkmaktadır: İbrahim ve izleyenlerinin Marksist formasyonu, gerek ulusal sorun tezlerinde, gerekse Kemalizm eleştirisinde, yöresel/kültürel kökenlerinden getirdikleri ve bilinçaltılarında taşıdıkları duygusal mirası aşmaya yetmemiştir; İbrahimler ve tezleri üzerine söylenebilecek temel ve tekil gerçek budur.

Bu yazının ana teması olarak İbrahim'in bıraktığı miras, işte bu çelişkinin üzerinde doğar: bu mirasın ana gövdesi, '68 dalgasının geri çekilişindeki kırılmalardan biri, Türkiye Solunda, bugüne dek süregelen bölünmelerin altında yatan temel iki ayrılıktır: biri, dinsel-Alevi, diğeri etnik-Kürtçü merkezli kopuşlardır. Bu hali ile İbrahim'in tezleri, Hungtington'un "uygarlıklar çatışması" tezlerinin temeline koyduğu toplumsal fay hatlarının üzerine oturmaktadır, ve bu hali ile, bugün küreselleşme yolundaki emperyalizmin ulus devleti tasfiye eden politikaları ile uyum ve işbirliği içindedir.

İbrahim'in tezlerinin bu bağlamdaki ilk etkisi, Türkiye sol politik tarihinin en güçlü taşıyıcılarından biri olan Aleviliğin siyasal geleneğinin, sınıfsal bütünlükten kopuşudur -ki, sistem, Maraş, Çorum, Sivas toplu kıyımları ile bu kopuşu, çözülüşü desteklemiş, derinleştirmiştir-. Bu, '80 öncesi iç savaş sırasındaki toplu kıyımlar sonucunda büyük kentlere göçen Alevi nüfusunun, dinsel farklılıktan doğan toplumsal yabancılaşmaya, kent varoşlarında yaşadığı kapitalist çelişkinin de katılmasından doğan, ve Aleviliğin, sol politik kitleden ve örgütlenişten kopuşuna varan süreçtir. Bu süreç, kapitalist çelişkinin merkezinde duran kentli varoş nüfusu ile feodal çelişkinin odağında duran kırsal köylülüğü, Sosyalist politik konumlanmadan uzaklaştırmış, ayağı gerçeğe basmayan savlarla, asıl hedefi şaşırtmıştır. Bu süreç, varlık ve insan kaynağını, yukarıdaki nedenlerle Alevi varoşlarından alan, TİKKO, TKP'ML, ve benzeri silahlı grupçukları doğurmuştur ki, bu örgütçüklerin tek somut sonucu, eylemlerinde yok olup giden yüzlerce insan kaynağının bedeli ve bu insan kaynağının, enerjisinin, büyük bir kitle hareketinin yaratılmasında, kaynağında yer alamaması olmuştur. İnsan kaynağının dışında, bu örgütçüklerin, kent varoşlarına sürekli yeni genç ölümleri göndermesi, Aleviliğin ulusal yapıdan kopuşunu beslemeye halen devam etmektedir. Toplam olarak, bu kopuşun zararı, Türkiye Halkı'na, yararı ise emperyalizme ve işbirlikçi yerli kapitalizme ait olmuştur. Başlıbozuk maceracılığın, doğal ve kaçınılmaz sonucudur bu.

İbrahim'in bıraktığı sorunlu mirasın ikinci etkisi, kendisinin de içinde yok olup gittiği '73 yenilgisinin kavrulmuş mirasını yüklenen, kendini 12 Mart sonrasının kanlı iç savaşı içinde bulduğundan birikimsizliğe tutsak olarak tarih sahnesine çıkmak zorunda kalmış '78 kuşağının, kendinden önceki dönemin mirasına öykünerek ürettiği dağınık-ayrılıkçı çizgiler doğrultusunda, sonradan pkk'nın ana rahmi olan "Devrimci Doğu Kültür Ocakları-ddko" gibi bölgeci, etnik ayrımcı "Kürt solu" oluşumudur. Bugün, Dersim yöresinin pkk'nın ana üslerinden biri oluşu, diğer yandan, gerek Dersim'in kendisinin, gerekse Dersim kökenli nüfusun yerleştiği metropol varoşlarının, pkk'nın insan kaynağındaki önemli payı, bu gerçeğin sonuçlarındandır. Nihayet, pkk'nın geçmiş ve güncel politikalarının, Türkiye ulusal devletinin parçalanması yolunda emperyalizmle ve yerli işbirlikçileri ile uzlaşma/birliktelik pratiğinde gerçekleşmesi, İbrahim'lerden devraldığı, Marksist kuramsal altyapı yoksunluğu sorunu dolayısıyladır.

Özetle, İbrahim Kaypakkaya-TİKKO geleneği, Türkiye Sosyalizmi'ni, dinsel-mezhep ve etnik-bölgesel

farklılıklar üzerinden bölmüş, 12 Mart ve 12 Eylül faşizmlerinin Türkiye solunu ezmelerini kolaylaştırmıştır. Diğer yandan, ulus devlete karşı etnik merkezkaç savları ile, son otuz yılın ayrılıkçı-ırkçı terör kabusuna ana rahimliği işlevi görmüştür. Sadece pkk üstünden değil, çarpık Maoizm yorumlarının silahlı mücadele, gerilla yöntemi önerileri doğrultusunda varlık bulan küçük terörist örgütçülerle de önemli nicelikte insan kaynağının yok olup gitmesine yol açmıştır. Böylece, İbrahim ve izleyenleri, sözde kuramları ve eylemsellikleri ile, Türkiye solunun dağınlığına, Sosyalist cephenin “içeriden” yenilgiye uğramasına katkı koymuşlardır; teşhis budur; ve teşhis, tedavinin ilk adımıdır. Toplamda, Deniz’in de, Mahir’in de, Kaypakkaya’nın da tezlerinde, Sosyalizm’in kuruluşunda işçi sınıfına yer yoktur; üçünün de işçi sınıfına biçtikleri rol, ancak önerdikleri “öncülük”lerin arkasında edilgen bir izleyiciden ibarettir.

En nihayetinde, Denizler ve Mahirler, gerek Cumhuriyet’in devletçi-bürokratik, gerekse II. Dünya savaşı sonrasının Sosyal Devlet-Refah devleti politikaları ile yükselen küçük-orta burjuvazinin, yani yükselen orta sınıfın Modernizm-Aydınlanma felsefesini, İbrahim ise, Cumhuriyet’in kentleşmeci liberal politikalarının mağduru olan köylülüğün geleneksel merkezkaç muhalifliğini konu eden Sosyalizm’e öykünmecilikten ibaret politik yanılsamanın birer öznesi ve nesnesi durumundadırlar. ’68 kitlesel dalgasının önünde beliren bireysel yaşam öyküleri dışında, teorik ve pratik açıdan ifade ettikleri anlam ve bu bağlamda aralarındaki çelişki de bu sınıfsal kökenlerinin sonuçları ile sınırlıdır. Ortak yanılgıları, Sosyalist pratiği, kapitalist çelişkiden doğmuşluğu ile doğası gereği ait olduğu işçi sınıfından alıp, kişisel olarak kökenlendikleri orta sınıfın modernist ve köylülüğün geleneksel ideolojilerine uydurma/ekleme çabalarıdır.

Sonuçta, üç tezin de yolları, görüntüdeki farklarına karşın, Sosyalist öykünmecilik olarak özde aynı kapağa çıkmaktadır. Böylece, ve gerçekte, her üç tez sahibi de, Sosyalist Devrim’in öncülüğünde kendilerince yetersiz gördükleri işçi sınıfının boşluğunu doldurmak, onu ikame etmek görüntüsü altında, kendi sınıfsal kökenlerinin ideolojik referanslarını dillendirmişlerdir. O kadar ki, Türkiye işçi sınıfının politikleşmesinin, örgütlenişinin ve eylemselliğinin tarihsel doruk noktası olan 15-16 Haziran ’70 kalkışmasına bile hakkettiği önemi vermemiş, doğrusu görmezden gelmişlerdir. Bugünkü uzantıları da, 2010 Tekel direnişini görmezden gelerek, bu geleneği sürdürmektedirler.

Bugün, kendilerini Denizler’in uzantısı olarak tanımlayanların, Silivri yollarında ve “dayanışma yemeği salonlarında” Nato bağlısı militarizmin/bürokratizmin kuyrukçuluğunun, İbrahimleri izleyenlerin ise, yine Tunceli-Tokat dağlarında, köylü ayaklanması düşlerinin peşinde yollarına devam ederek, işçi sınıfını ve onun örgütlü politik mücadelesini halen inkar ediyor olmaları, böylece rastlantı değil, kökenlerindeki bu sol öykünmeci geleneğin sürekliliği olmaktadır.

Bu durumuyla, karşı karşıya bulunduğumuz gerçeklik, ’71-’73 çıkışlarının, birer efsane- tabu konusu olmaktan çıkarılması, bugüne uzantıları ve etkileri olarak, Türkiye Sosyalizmi’ni kuşatma altında tutan, ve hatta, artık işgal eden Türk milliyetçiliği, Kürt etnisizmi ve Alevi mistisizmi egemenliğindeki çarpık Sosyalizm yorumlarının, Türkiye Sosyalizmi’nin kuramsal ve pratik alanından tasfiye edilmesi gerektiği, bu üçlemenin kuşatması/işgali altındaki var olan durumyla Türkiye Sosyalizmi’nin yok oluşu gittiğidir.

Bu yazının varmaya çalıştığı sonuç, tam da burada belirlemektedir: Sosyalizm mücadelesi için yola çıkanların yanlışları, hataları, niyet-amaç aşamasında olmasa bile, sonuçta düşmanlarına, -Kapitalizme ve emperyalizme- yarar sağlamıştır; halen sağlamaktadır. Tarih ise, din değildir, niyetleri değil, sonuçları kaydeder. Bununla birlikte, Tarih’in ve vicdanın genel kabulü, ’68 kitlesel Sol yükselişle birlikte kendilerinin de sonunu getiren ve kendilerinden sonrasına, bugüne varan etkileriyle miras bıraktıkları hataların, yanılgıların, tek başlarına, ne İbrahim’in, ne de Mahir’in, ne de Deniz’in omuzlarına yüklenebileceğidir. Çünkü, Mahir’in ve İbrahim’in, en başta faşizmin canlarına kıydığı gencecik yaşlarına karşın birer kuramcı, bilimci olarak kabul edilmiş olması, kendilerinden öte, bunu böyle kabul edenlerin kocaman bir yanılgısı; tarihsel aldanışdır.

Sözün sonunda, geçmişte öyle ya da böyle mücadele edenlerin anılarına saygı sunmayı ihmal etmemek, insani ve politik erdemin gereği olmaktadır. Çünkü “mücadele eden yenilebilir; mücadele etmeyen baştan yenilmiştir.”

Anısına, anılarına saygıyla..

Vedat KOÇALvedat.kocal@politikadergisi.com [7]**Kaynaklar:**

Seçme yazılar, İbrahim Kaypakkaya, Umut yay. 2004.

İbo, Turan Feyizoğlu, Ozan yay. 2000.

Toplu Yazılar, Mahir Çayan, Su yay, 2008.

THKP/C Savunması, '68'liler birliği Vakfı yay, 2001.

Mahir, Turan Feyizoğlu, Su yay. 2000.

¹ <http://politikadergisi.com/makale/o-guzel-insanlar-ve-o-guzel-gunler-ustune-v-6-mayisin-40-yilinda-68in-anisi-ve-mirasi-ustune-> [8]

² <http://kutuphane.halkcephesi.net/srunov/index.htm>

³ Bkz: THKO savunması ve örnek bir alıntı için <http://www.bydigi.net/hikayeler-efsaneler/841-deniz-gezmis-thko-davasindaki-savunma-metni.html> [9]

⁴ http://www.68dayanisma.org/index.php?option=com_content&view=article&id=688%3Aulabardakni-n-savunmasi&catid=16%3Akyaz&Itemid=27 [10]

Yorumlar

- [Tarih](#) [11]
- [Terör](#) [12]
- [Toplumsal](#) [13]
- [Diğer](#) [14]

Kaynak URL (07/05/2024 - 12:29 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/makale/o-guzel-insanlar-ve-o-guzel-gunler-ustune-vi>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/vedat-kocal>

[2] <https://www.politikadergisi.com/makale/o-guzel-insanlar-ve-o-guzel-gunler-ustune-v-6-mayisin-40-yilinda-68in-anisi-ve-mirasi-ustune->

[3] <https://www.politikadergisi.com/makale/o-guzel-insanlar-ve-o-guzel-gunler-ustune-iv-terzi-fikrinin-ogretti>

- [4] <https://www.politikadergisi.com/makale/o-guzel-insanlar-ve-o-guzel-gunler-ustune-iii-ugurlama-rauf-denktasa-armagan>
- [5] <https://www.politikadergisi.com/makale/o-guzel-insanlar-ve-o-guzel-gunler-ustune-ii-biz-80liler-yitik-bir-kusagin-oykusu-erkin-yurda>
- [6] <https://www.politikadergisi.com/makale/o-guzel-insanlar-ve-o-guzel-gunler-ustune>
- [7] <mailto:vedat.kocal@politikadergisi.com>
- [8] <http://politikadergisi.com/makale/o-guzel-insanlar-ve-o-guzel-gunler-ustune-v-6-mayisin-40-yilinda-68in-anisi-ve-mirasi-ustune->
- [9] <http://www.bydigi.net/hikayeler-efsaneler/841-deniz-gezmis-thko-davasindaki-savunma-metni.html>
- [10] http://www.68dayanisma.org/index.php?option=com_content&view=article&id=688%3Aulabardaknin-savunmasi&catid=16%3Akyaz&Itemid=27
- [11] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/tarih>
- [12] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/teror>
- [13] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/toplumsal>
- [14] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/diger>